

Vad är tillåtet?

Barntandvårdsdagar 2004

Agneta Ekman

agneta.ekman@socialstyrelsen.se

Tandvårdslagen (1985:125)

3 §

Tandvården skall bedrivas så att den uppfyller kravet på en god tandvård. Detta innebär att den skall

- vara av god kvalitet och lägga särskild vikt vid förebyggande åtgärder,
- tillgodose patientens behov av trygghet i vården och behandlingen,
- vara lätt tillgänglig,
- bygga på respekt för patientens självbestämmande och
- främja goda kontakter mellan patienten och tandvårdspersonalen.

Vården och behandlingen skall så långt det är möjligt utformas och genomföras i samråd med patienten. Patienten skall upplysas om sitt tandhälsotillstånd och om de behandlingsmöjligheter som står till buds.

Skuldigheter för tandvårdshuvudmannen

- Regelbunden och fullständig tandvård för barn och ungdomar t.o.m. det år då de fyller 19 år
- Specialisttandvård för vuxna
- Övrig tandvård i den omfattning som landstinget bedömer lämplig
- Uppsökande verksamhet
- Nödvändig tandvård åt speciella grupper
- Tandvård som ett led i en sjukdomsbehandling
- Akuttandvård

Samhällsnytta

Skapa en maximal nytta
av de resurser
individen och samhället väljer
att avsätta till tandvård

”Utmaningar”

- Optimalt användande av personalens kompetens
- Alla behandlare ska ha möjlighet att arbeta inom sin fulla kompetens
- Attityd som stödjer förändringar
- Förändringar i personalstruktur
- Arbetsorganisatoriska förändringar
- Friskbedömning - riskbedömning
- Prioriteringar - enhetligt synsätt hos vårdgivarna

LEON - BEON

LEON - Lägsta effektiva omhändertagandenivå -
vad innebär det?

BEON - Bästa effektiva omhändertagandenivå - vad
innebär det?

Vem får göra vad inom hälso- och sjukvård och tandvård?

- Verksamhetschefen/motsvarande svarar för att den personal som skall utföra olika arbetsuppgifter har erforderlig kompetens
- Arbetet skall fördelas på ett sådant sätt att de grundläggande kraven på hälso- och sjukvården och tandvården som anges i hälso- och sjukvårdslagen, tandvårdslagen och lagen om yrkesverksamhet inom hälso- och sjukvårdens område uppnås

Lagar och förordningar av betydelse vid delegering m.m.

- Tandvårdslagen (1985:125)
- Lag (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område
- Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 1997:14) och allmänna råd. Delegering av arbetsuppgifter inom hälso- och sjukvård och tandvård
- Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2002:12). Delegering inom tandvården
- Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 1996:24) och allmänna råd. Kvalitetssystem i hälso- och sjukvården

Delegering (SOSFS 1997:14)

”att någon som tillhör hälso- och sjukvårds-
personalen och som är formellt kompetent för en
medicinsk arbetsuppgift överlåter denna till en
annan person som saknar formell kompetens för
uppgiften”

Regelverket

Yrkesutövare inom oreglerade yrken (sjukvårdsbiträden, undersköterskor, tandsköterskor, ambulanssjukvårdare m fl) inom hälso- och sjukvården och tandvården är inte formellt kompetenta i den mening som åsyftas i delegeringsföreskriften SOSFS 1997:14. De kan heller inte genom utbildning för vissa arbetsuppgifter erhålla formell kompetens.

SOSFS 1997:14 – förutsättningar för delegering

- Den arbetsuppgift som skall delegeras skall vara klart definierad
- Ett beslut om delegering är personligt
- Den som meddelar ett delegeringsbeslut skall inte bara vara formellt utan också reellt kompetent för den arbetsuppgift som beslutet avser

Delegering - 2 kap 6 § LYHS

Den som tillhör hälso- och sjukvårdspersonalen får överlåta en arbetsuppgift till någon annan endast när det är förenligt med kravet på en *god och säker vård*.

Den som överlåter en arbetsuppgift till någon annan svarar för att denne har förutsättningar att fullgöra uppgiften.

LYHS - Regelverket

Den som tillhör hälso- och sjukvårdspersonalen bär själv ansvaret för hur han eller hon fullgör sina arbetsuppgifter.

Arbetet som utförs av hälso- och sjukvårdspersonal skall utföras i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet och patienten skall ges sakkunnig och omsorgsfull hälso- och sjukvård.

Verksamhetschefens ansvar (SOSFS 1997:14)

”varje verksamhetschef (eller motsvarande funktion inom tandvården) har, inom ramen för de personella och övriga resurser som vårdgivaren ställer till förfogande, att leda arbetet och fördela arbetsuppgifterna allt efter art och svårighetsgrad och med hänsyn till behovet av kompetens och yrkeserfarenhet. Verksamhetschefen svarar för att den personal som skall utföra olika arbetsuppgifter har erforderlig kompetens för detta”

Arbetsuppgifter som är regelstyrda

Det finns vissa bestämmelser som begränsar utrymmet för och friheten i arbetsledningen t.ex. att en viss arbetsuppgift är förbehållen en viss yrkesgrupp med viss utbildning.

Uppgifter av detta slag *kan inte delegeras.*

Arbetsuppgifter som inte får delegeras (SOSFS 2002:12)

- Diagnostik och terapiplanering
- Ingrepp i tandpulpan, rotkanal eller tandens hårdvävnader
- Kirurgiska ingrepp. Läkningsskontroller efter kirurgiska ingrepp
- Lokal anestesi genom ledningsblockad, t.ex. mandibularanestesi
- Avlägsnande av hårda och mjuka beläggningar i tandköttsficka

Förskjutningar av arbetsuppgifter

- Förskjutningar av arbetsuppgifter mellan olika yrkesgrupper får aldrig ske på bekostnad av patientsäkerheten
- Allt arbete skall utföras i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet, oavsett vilken yrkesgrupp som gör det
- Patienten skall få en sakkunnig och omsorgsfull hälso- och sjukvård och tandvård som uppfyller dessa krav

Riktlinjer

- Diagnostik och terapiplanering får inte delegeras
- Diagnostik av karies och parodontit ingår i tandhygienistens kompetens
- Tandhygienisten är skyldig att lämna över ansvaret för en patient till en tandläkare när den egna kompetensen inte räcker
- Tandläkaren är ”övergripande ansvarig för patientens omhändertagande och vårdens planering”
- Tandläkaren svarar för att långsiktiga revisionsplaner upprättas för patienten

Ansvarig tandläkare m.m.

- Varje individ inom den organiserade tandvården för barn och ungdomar i åldrarna 3-19 år skall ha en ansvarig tandläkare.
- Av detta följer att den första undersökningen vid 3 års ålder bör utföras av tandläkare
- Undersökningen ligger till grund för diagnostik, terapiplanering, riskbedömning och bestämmande av revisionsintervall

Riktlinje för intervallen mellan undersökning av tandläkare

- Intervallen bör inte överstiga två år
- Intervallen kan vara både kortare och längre beroende på den riskbedömning tandläkaren gör i det enskilda fallet
- I tandhygienistens kompetens ingår diagnostik vad avser karies och parodontit. Detta förutsätts ske på s.k. revisionspatienter, dvs. att en tandläkare först undersökt, diagnostiserat, terapiplanerat och riskbedömt en patient

Vad får tandsköterskan göra?

- Enligt föreskrifterna i SOSFS 2002:12 kan diagnostik och terapiplanering inte delegeras
- Tandsköterskan kan vara tandläkaren behjälplig med insamlande av vissa statusuppgifter samt att förbereda individen inför undersökningen av tandläkare
- Mellan de ordinarie tandläkarundersökningarna kan tandläkaren delegera tandhälsokontroller till tandsköterskan. Det förutsätts att tandsköterskan har kontakt med individens ansvarige tandläkare

**Tack för
uppmärksamheten!**